

VALSTYBĖS ĮMONĖS „LIETUVOS PRABAVIMO RŪMAI”

2017 m. gruodžio 31 d.

VEIKLOS ATASKAITA

Informacija apie įmonę

Įmonės pavadinimas: VI „Lietuvos prabavimo rūmai“ (toliau – Įmonė)

Teisinė forma: valstybės įmonė

Registro tvarkytojas: Valstybės įmonė Registrų centras, registravimo pažymėjimas išduotas 2004 m. rugsėjo 16 d., Juridinių asmenų registro Nr.003702

Įmonės kodas: 152035320

Buveinės adresas: M.K. Čiurlionio g. 65, LT 66164 Druskininkai.

Įmonės filialai: Vilniuje – Žirmūnų g. 70, Kaune – S. Daukanto g. 4, Klaipėdoje – Tomo g. 20.

Telefonas: (8 313) 51183

Faksas: (8 313) 55437

Interneto svetainė: www.lpr.lt

Finansiniai metai prasidėjo 2017 m. sausio 1 d., baigėsi – 2017 m. gruodžio 31 d.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymu ir Įmonės įstatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 1K-421 (Lietuvos Respublikos finansų ministro 2014 m. sausio 10 d. įsakymo Nr. 1K-009 redakcija) 9 punktu Įmonės valdymo organai yra:

1. savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija — Lietuvos Respublikos finansų ministerija;
2. vienasmenis Įmonės valdymo organas – įmonės vadovas, direktorius Gintautas Bagotyrius.

Esminė informacija

Įmonė įsteigta 1922 m., 1922 m. gegužės 29 d. priėmus pirmąjį nepriklausomoje Lietuvoje Auksinių ir sidabrinių dirbinių žymėjimo įstatymą. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, 1991 m. Druskininkuose įsteigta valstybės įmonė „Lietpraba“. 1995 metais atkurta tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros sistema, Įmonei atkurtas nepriklausomoje Lietuvoje turėtas „Lietuvos prabavimo rūmai“ pavadinimas. Tais pačiais metais įkurti teritoriniai padaliniai Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Šiauliuose, pastarasis 2013 metais uždarytas.

Įmonės veiklos tikslai ir funkcijos

Įmonės veiklos tikslai – įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka siekti, kad visi Lietuvos Respublikoje realizuojami tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiai būtų kokybiškai patikrinti ir paženklininti pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus. Tai užtikrinama, panaudojant šiuolaikinius bandymų metodus ir technologijas. Kad į Lietuvos rinką nepatektų falsifikuoti ir nekokybiški tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiai, prieš paženklinant atitinkamais ženklais arba išduodant atitinkamus kokybės pažymėjimus, jie yra kruopščiai patikrinami, laikantis šalies teisės aktuose ir tarptautiniuose standartuose numatytų reikalavimų. Tam būtina užtikrinti deramą darbuotojų kvalifikaciją, disponuoti šiuolaikine technologine įranga, nuolat atnaujinti tauriųjų metalų kiekio gaminiuose tyrimo metodus, bendradarbiauti su užsienio valstybių institucijomis bandymų bei technologijų srityje. Siekiant įgyti tarptautinį kompetencijų pripažinimą, neabejotinai institucijos privalumu yra bandymus atliekančios laboratorijos akreditacija.

Antras labai svarbus tikslas – ūkio subjektų, užsiimančių veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, sisteminė kontrolė. Siekiant šio tikslo, nuolat tobulinama tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros sistema, apimanti rizikos veiksnių, pagal kuriuos tikrinimams atrenkami ūkio subjektai bei ūkio subjektų tikrinimo metodikų peržiūras.

Trečias tikslas – užtikrinti pakankamą Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos dalyvių informuotumą apie Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktuose keliamus tauriųjų metalų ir brangakmenių kokybės, realizavimo ir kt. reikalavimus.

Vienas iš svarbiausių įmonės valdymo efektyvumą lemiančių tikslų – užtikrinti racionalų Įmonės išteklių valdymą.

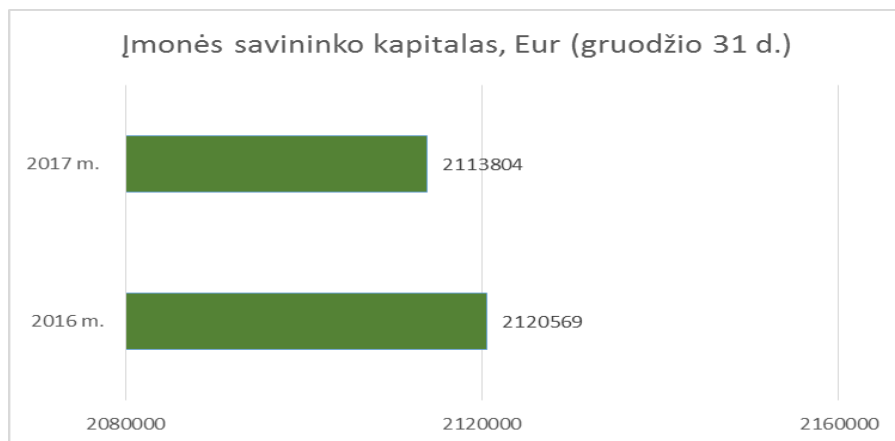
Siekiant šių pagrindinių tikslų įgyvendinimo, Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymu Įmonė paskirta kompetetinga institucijai, kuriai pavesta atlikti tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinę priežiūrą Lietuvos Respublikoje:

- prabuoti ūkio subjektų ir gyventojų pateiktus tauriuosius metalus, brangakmenius, jų gaminius, pusgaminius, atliekas ir (arba) laužą, juos išpauduoti arba išduoti jų kokybės pažymėjimus;
- prižiūrėti, kad ūkio subjektai laikytųsi Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymo ir kitų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusių veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų;
- konsultuoti ir teikti ekspertinę pagalbą valstybės ir savivaldybių institucijoms, ūkio subjektams ir vartotojams.

ĮMONĖS VEIKLA IR REZULTATAI

Įmonės savininko kapitalas

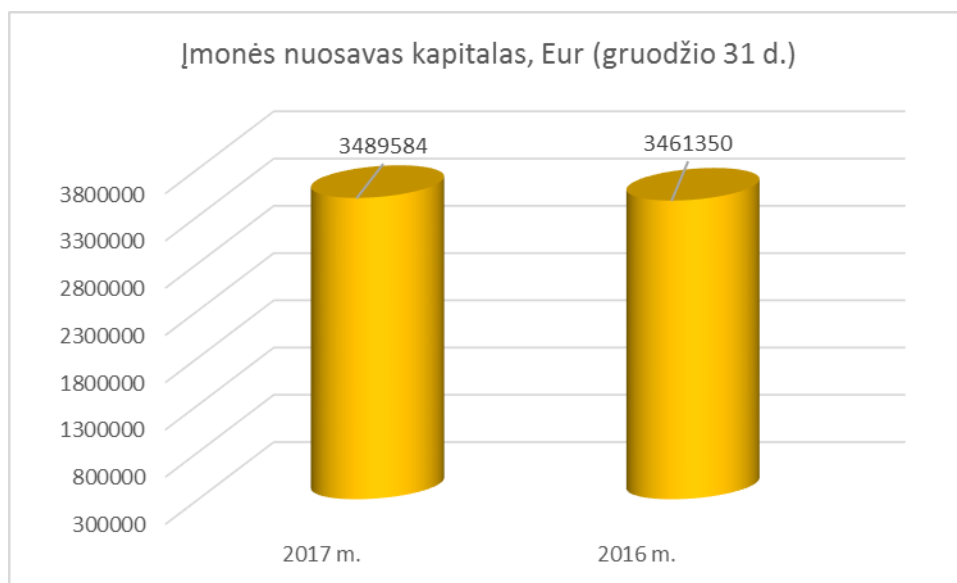
Įmonės savininko kapitalas 2017 m. gruodžio 31 d. siekė 2 113 804 Eur (1 pav.).

1 pav. 2016 – 2017 m. Įmonės savininko kapitalas, Eur.

Įmonės savininko kapitalas 2017 m. sumažėjo 6765 Eur dėl ataskaitiniu laikotarpiu Turto bankui perduoto nereikalingo nekilnojamojo turto, Ligoninės g. 20, Druskininkuose.

Nuosavas kapitalas finansinių metų pradžioje buvo 3 461 350 Eur, o pabaigoje – 3 489 584 Eur. Dėl nepaskirstytojo pelno, Įmonės savininko kapitalo ir kitų rezervų pokyčio, nuosavas kapitalas padidėjo 28 234 Eur. (2 pav.).

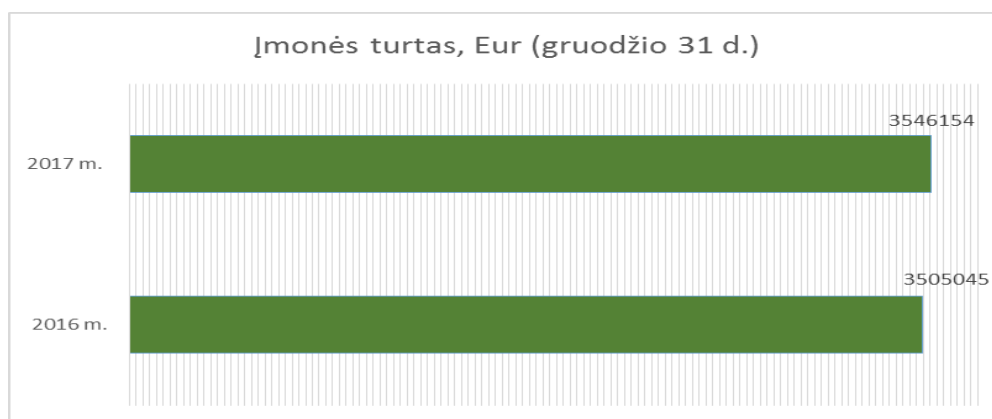
2 pav. 2016 – 2017 m. Įmonės nuosavas kapitalas, Eur (gruodžio 31 d.).

Įmonės turtas

Valstybės perduotą turtą Įmonė valdo patikėjimo teise. Turto, kuris pagal įstatymus gali būti tik valstybės nuosavybė, Įmonė neturi.

Įmonės turtas 2017 m. gruodžio 31 d. sudarė 3 546 154 Eur (3 pav.), iš to skaičiaus ilgalaikis - 1 230 068 Eur, trumpalaikis – 2 314 815 Eur. Dėl nuosavo kapitalo, trumpalaikių mokėtinų sumų ir trumpalaikių įsipareigojimų padidėjimo, Įmonės turto vertė per ataskaitinius metus padidėjo 41 109 Eur.

2017 metais įsigyta ilgalaikio turto už 52 208 Eur. Svarbiausi Įmonės įsigijimai – UV - VIS spektrometras Brangakmenių tyrimo laboratorijai, mikroanalitinės svarstyklės Vilniaus filialo cheminei laboratorijai bei rentgeno fluorescencinis spektrometras Kauno filialui.

3 pav. 2016 – 2017 m. Įmonės turtas, Eur.

Siekdama racionaliai naudoti ilgalaikį turtą, 2017 m. pradžioje Įmonė perdavė nereikalingą ir veiklai nenaudojamą nekilnojamąjį turtą Ligoninės g. 20, Druskininkuose. Įmonė pateikė siūlymus Finansų ministerijai dėl perdavimo centralizuotam valstybės turto valdytojui 446,12 kv.m. dalį pastato S. Daukanto g. 4, Kaune ir 262,66 kv. m. dalį patalpų, M. K. Čiurlionio g. 65, Druskininkuose. Šiuo metu vykdomi šių patalpų perdavimo, atskyrimo, inventorizavimo ir registravimo darbai.

Ataskaitiniu laikotarpiu Įmonės padaliniuose pertvarkytos ir atnaujintos patalpų apsaugos sistemos, leidžiančios atsisakyti perteklinių laidinio telefono linijų ir kartu užtikrinti patikimesnę objektų apsaugą.

Siekiant gerinti informacinių srautų, susijusių su teikiamomis Įmonės paslaugomis ir atsiskaitymais už jas, ataskaitiniu laikotarpiu pasirašyta sutartis dėl paslaugų užsakymų valdymo informacinės sistemos naujesnės jos versijos įsigijimo. Šiuo metu vykdomas jos diegimo procesas. Sutartyje numatoma, kad naujoji informacinė sistema bus įdiegta 2018 m. pirmąjį pusmetį.

VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“ savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos nustatytų siektinų veiklos rodiklių vykdymas

Įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti Lietuvos Respublikos finansų ministerija 2017 – 2019 m. strateginiame veiklos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos finansų ministro 2017 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. 1K-167 (pakeitimas: 2017 m. gruodžio 27 d. įsakymas Nr. 1K-465), Įmonei nustatė siektinus rodiklius.

2017 metais Įmonė pasiekė Finansų ministerijos 2017 – 2019 metų strateginiame plane numatytus rodiklius (1 lentelė):

1 lentelė

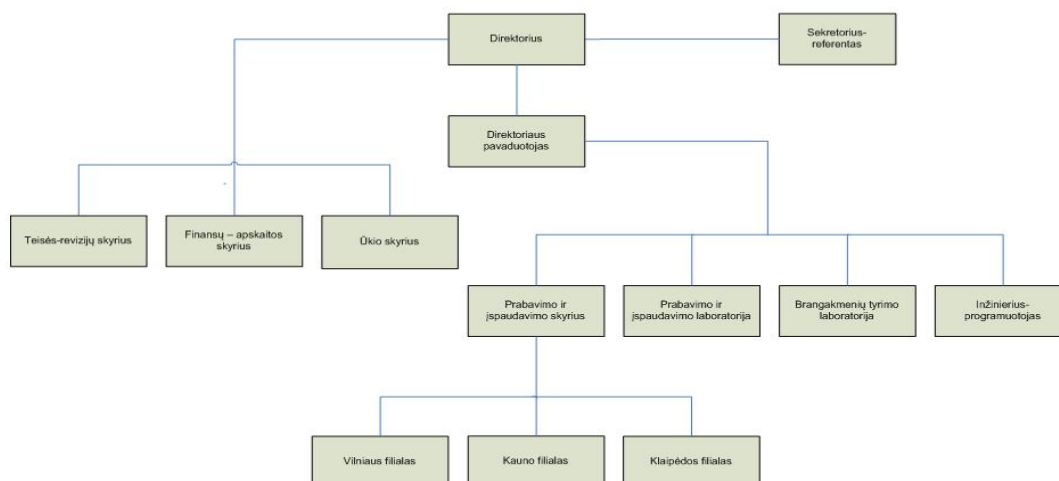
Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	Rodiklio reikšmė 2017 m.	
		Planinė	Faktinė
1.	Veiklos pelningumas (EBIDTA) (mln. Eur)	0,01	0,12
2.	Patikrintų ir paženklintų tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių skaičius (mln. vnt.)	0,70	0,76
3.	Rinkoje patikrintų tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių skaičius (mln. vnt.)	0,23	0,25

VĮ „Lietuvos prabavimo rūmai“ 2017 – 2020 m. strateginio veiklos plano vykdymo 2017 metais ataskaita pagal veiklos vertinimo kriterijus pateikiama 1 priede.

ĮMONĖS VALDYMO STRUKTŪRA IR DARBUOTOJAI

Įmonės organizacinė struktūra, patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 1K-083 (kartu su 2013 m. rugsėjo 6 d. įsakymo Nr. 1K-313 redakcija), pateikiama 4 paveikslėlyje. Artimiausiu metu numatoma ją tiksinti.

VĮ „LIETUVOS PRABAVIMO RŪMAI“ STRUKTŪRA

4 pav. Įmonės organizacinė struktūra.

Ataskaitinio laikotarpio pradžioje Įmonėje 2017 m. sausio 1 d. dirbo 31, pabaigoje - 2017 m. gruodžio 31 d. – 27 darbuotojai.

Įmonėje dirba aukštos kvalifikacijos specialistai, sukaupę didelę patirtį tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros (prabavimo, brangakmenių ekspertizių ir inspektavimo) srityje.

Specialistai Lietuvoje nerengiami, o sąlygos kelti kvalifikaciją yra minimalios, darbuotojams suteikiama galimybė tobulintis užsienyje.

Įmonės vykdomų paslaugų kokybė besąlygiškai susijusi su specialiųjų gebėjimų reikalaujančiais žmogiškaisiais ištekliais, todėl vienas iš prioritetinių tikslų – sustiprinti Įmonės darbuotojų profesionalumą, tobulinti jų kompetencijas. Nuolat perskirstomos esamos darbuotojų atsakomybės sritys. Siekdami sėkmingai įgyvendinti Įmonės strateginius tikslus bei pagerinti Įmonės paslaugų kokybę, darbuotojų profesionalumą, padidinti jų kompetenciją, ataskaitiniu laikotarpiu peržiūrėta darbo užmokesčio skaičiavimo sistema.

Vadovaujančių darbuotojų darbo užmokestis nustatomas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 23 d. nutarimu Nr. 1341 „Dėl valstybės įmonių ir valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, uždaryjū akcinių bendrovių vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų buhalterių darbo apmokėjimo“ ir vėlesnių šio nutarimo pakeitimų pagrindu bei patvirtinamas Finansų ministro įsakymu.

Nuo 2017 m. vasario 1 d. Įmonės darbuotojų darbo užmokestis vidutiniškai padidintas dešimtdaliu, tad mėnesinis darbuotojų darbo užmokestis 2017 m. siekė 828 Eur.

Duomenys apie vidutinį darbo užmokestį kas ketvirtį skelbiami Įmonės interneto svetainėje.

Informacija apie darbuotojus

	2017 m.	2016 m.
Vidutinis sąrašinis darbuotojų skaičius	30,8	32,6
Darbuotojų skaičius (laikotarpio pabaigoje)	27	31
Bendros darbo apmokėjimo lėšos (įskaičiuojant vadovaujančių darbuotojų darbo apmokėjimo lėšas), tūkst. Eur*	313,8	264,9
Išeitinės išmokos, kompensacijos už nepanaudotas atostogas, ligos pašalpos, tūkst. Eur	10,7	6
Priteistos sumos, Eur	0	0
Iš jų:		
Vadovaujančių darbuotojų skaičius (laikotarpio pabaigoje)	2	2
Vadovaujančių darbuotojų darbo apmokėjimo lėšos, tūkst. Eur	70,4	43,5

Vadovaujančių darbuotojų išeitinės išmokos, kompensacijos už nepanaudotas atostogas, ligos pašalpos, tūkst. Eur	0	0
---	---	---

*- Darbo apmokėjimo lėšos skaičiuojamos, vadovaujantis Valstybės įmonių darbuotojų vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1341

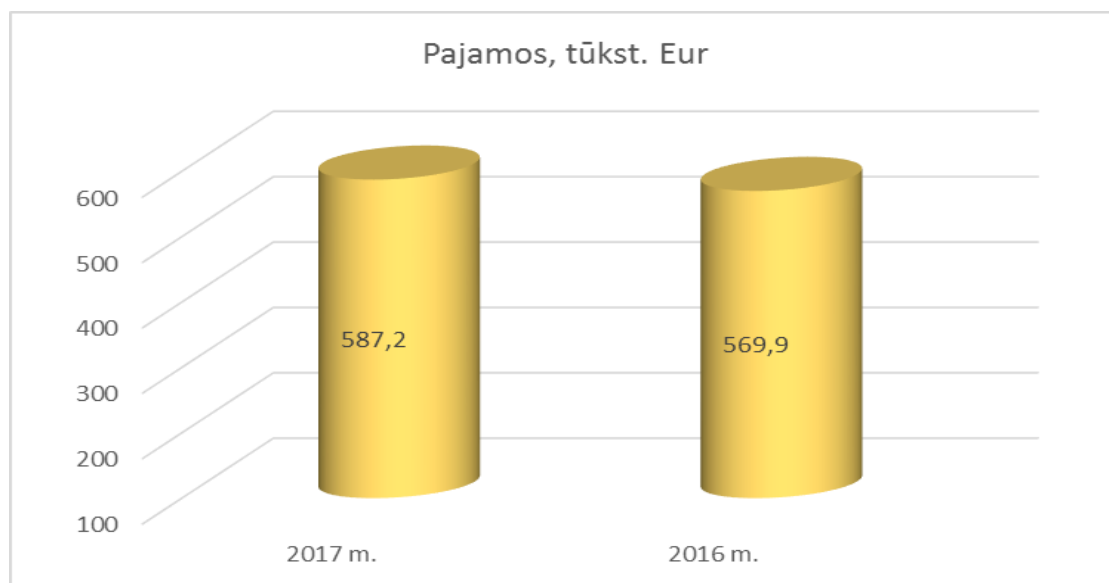
ĮMONĖS BŪKLĖ IR FINANSINĖ VEIKLA

Svarbiausias uždavinys Įmonės finansų srityje – efektyviai valdyti, paskirstyti ir investuoti išteklius, siekiant maksimalios naudos. Racionalus finansinių išteklių naudojimas užtikrina tvarią ir stabilią Įmonės veiklą.

2017 m. Įmonės pajamos siekė 587,2 tūkst. Eur ir buvo 17,3 tūkst. Eur arba 3 proc. didesnės nei praėjusiais ataskaitiniais metais (569,9 tūkst. Eur).

2 lentelė. Pajamų struktūra (tūkst. Eur)

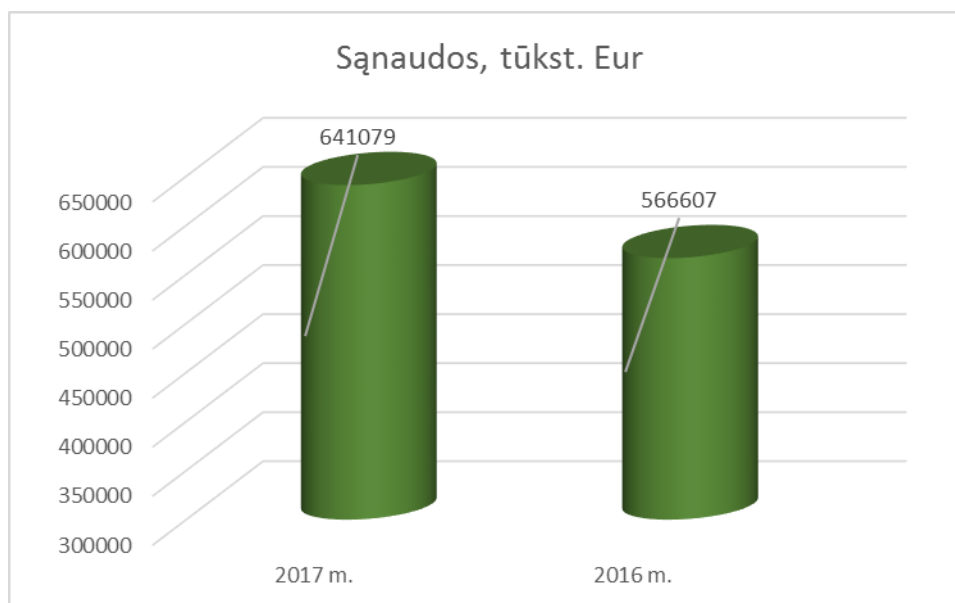
PAJAMOS	2017 m.	2016 m.
Iš tauriųjų metalų ir jų gaminių prabavimo, įspaudavimo ir ženklavimo veiklos	389,7	391,1
Iš brangakmenių ir jų gaminių prabavimo	189,6	166,6
<i>Viso iš tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių prabavimo, įspaudavimo</i>	<i>579,3</i>	<i>557,7</i>
Kitos pajamos	7,9	12,2
Iš viso:	587,2	569,9

5 pav. Įmonės pajamos 2016 – 2017 m., tūkst. Eur

Didžiąją pajamų dalį – 579,3 tūkst. Eur (98,7 proc.) sudaro pajamos iš tauriųjų metalų ir brangakmenių, jų gaminių prabavimo, įspaudavimo ir ženklavimo veiklos. Turto disponavimo pajamos sudarė 7,9 tūkst. Eur.

Įmonės sąnaudos 2017 m. siekė 641079 Eur (6 pav.) arba 74472 Eur didesnės už praėjusių metų sąnaudas (566607 Eur).

6 pav. Įmonės 2016 – 2017 m. sąnaudos, tūkst. Eur.

Didžiąją dalį sąnaudų dalį sudarė Įmonės darbuotojų darbo užmokesčio bei kitos su personalo darbo apmokėjimu susijusios sąnaudos – 434549 Eur, ir buvo 14,7 proc. didesnės nei tuo pačiu 2016 m. tuo pačiu laikotarpiu (378812 Eur). Didžiausią įtaką sąnaudų padidėjimui turėjo 2017 m. padidintas darbuotojų darbo užmokestis ir darbuotojų darbo sutartyse numatytos ir darbuotojams išmokėtos priemokos.

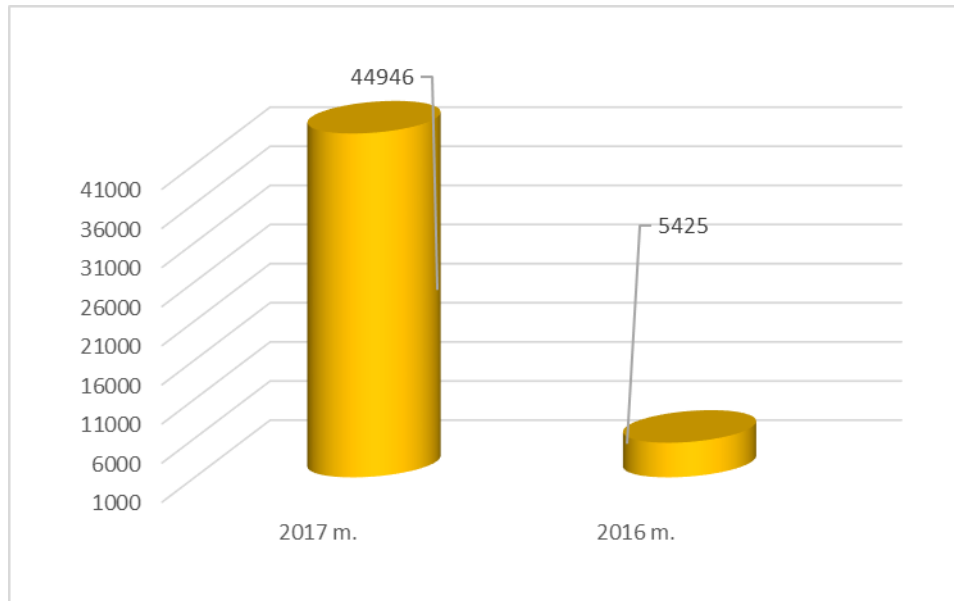
Sąnaudų struktūra pateikiama 3 lentelėje.

3 lentelė. Sąnaudų struktūra (tūkst. Eur)

	2017 m.	2016 m.
<i>Iš viso sąnaudų, tame tarpe:</i>	<i>641 079</i>	<i>566 607</i>
darbo apmokėjimo sąnaudos	434 549	378 812
nusidėvėjimo sąnaudos	63 424	61 499
mokesčių sąnaudos	42 411	44 142
kitos sąnaudos	100 695	82 154
<i>Sąnaudų kompensavimas biudžeto lėšomis, tame tarpe:</i>	<i>-96 537</i>	<i>0</i>
darbo apmokėjimo sąnaudos	-89 301	
kitos sąnaudos	-7 236	
<i>Palūkanų ir kitos panašios sąnaudos</i>		<i>78</i>

Įmonės veiklos finansinis rodiklis metų eigoje betarpiškai susijęs su Įmonės veiklos cikliškumo ir išlaiko nuostolio mažėjimo kryptį: III-jų ketvirčių finansinis rezultatas buvo 10,9 tūkst. Eur nuostolis, tuo tarpu finansiniai 2017 metai užbaigti pelningai: uždirbtas 44 946 Eur pelnas.

7 pav. Įmonės pelnas 2016 – 2017 m. iki apmokestinimo, Eur.

2017 m. pirmą kartą skirtas valstybės biudžeto finansavimas (100 tūkst. Eur) vienai iš pagrindinių Įmonės funkcijos – Ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos atitikties vertinimo įgyvendinimui, kuriomis buvo kompensuota 96,5 tūkst. Eur Įmonės rinkos priežiūros sąnaudų.

Vidaus kontrolės sistema

Įmonėje įdiegta vidaus kontrolės sistema, apimanti strateginių veiklos planų vykdymo, finansų valdymo ir paslaugų kokybės, Įmonės valdomo valstybės turto naudojimo ir disponavimo juo kontrolę, sutartinių įsipareigojimų vykdymą, turto bei įsipareigojimų inventorizacijas. Vidaus kontrolės sistemos veiksmingumą ir pakankamumą patvirtino Finansų ministerijos Vidaus audito skyrius, ataskaitiniais metais Įmonės vidaus kontrolės sistemą bei rizikos veiksmių valdymą įvertino „gerai“.

Įmonėje įdiegtas ir sėkmingai praktikuojamas „keturių akių“ principas, kuris užtikrina teikiamų paslaugų kokybę, nešališkumą, sumažina klaidų atsiradimą. Specialisto atlikto tauriųjų metalų gaminių išpaudavimo paslaugos kokybę tikrina kitas specialistas. Pažymėtina, jog, siekiant nustatyti tikslų tauriojo metalo kiekį gaminyje po prabavimo bandymų, tauriųjų metalų gaminiai išpauduojami tik kai rezultatai patvirtina dažnu atveju papildomai atliktas tauriojo metalo kiekio nustatymas cheminiais pamatiniais tyrimo metodais.

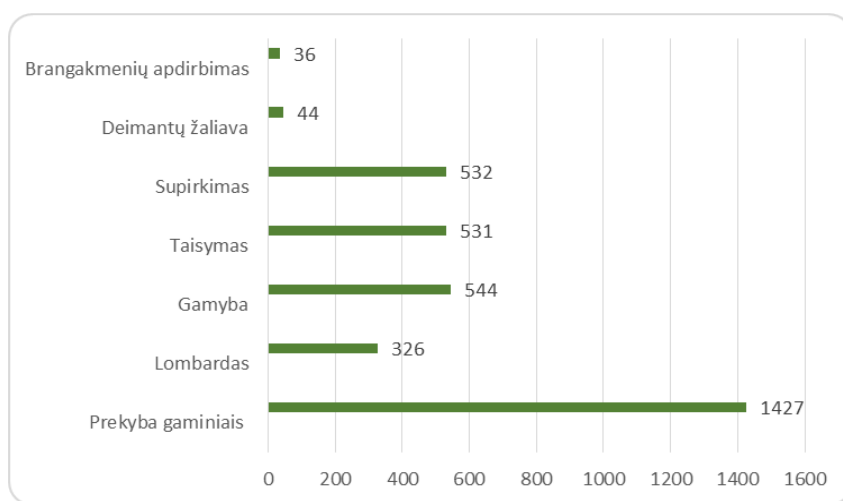
Įmonės klientai ir pagrindinės jų grupės

Klientų ratas yra ribotas – Įmonė teikia paslaugas ūkio subjektams, užsiimantiems veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais: tauriųjų metalų gaminių gamintojams, importuotojams,

prekybininkams, o taip pat - fiziniams asmenims, pateikusiems ištirti asmeninius daiktus, bei valstybės institucijoms (dėl konfiskuotų tauriųjų metalų gaminių ekspertizės atlikimo).

2017 m. gruodžio 31 d. duomenimis su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusią veiklą buvo deklaravę 1821 ūkio subjektai. 63,6 proc. veiklą deklaravusiųjų - juridiniai asmenys, 36,4 proc. – fiziniai. Per 2017 metus veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais deklaravo 176 ūkio nauji ūkio subjektai, tai yra beveik tiek pat kiek ir praėjusiais metais (177).

Daugiausia ūkio subjektų – 1427 yra deklaravę prekybą tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, jų gaminiiais ir laužu, iš jų 273 – ir ryšio priemonėmis, t.y. elektroninę prekybą, 147 – prekybą investiciniu auksu (8 pav.).

8 pav. Ūkio subjektų skaičius pagal deklaruotas veiklas 2017-12-31 duomenimis.

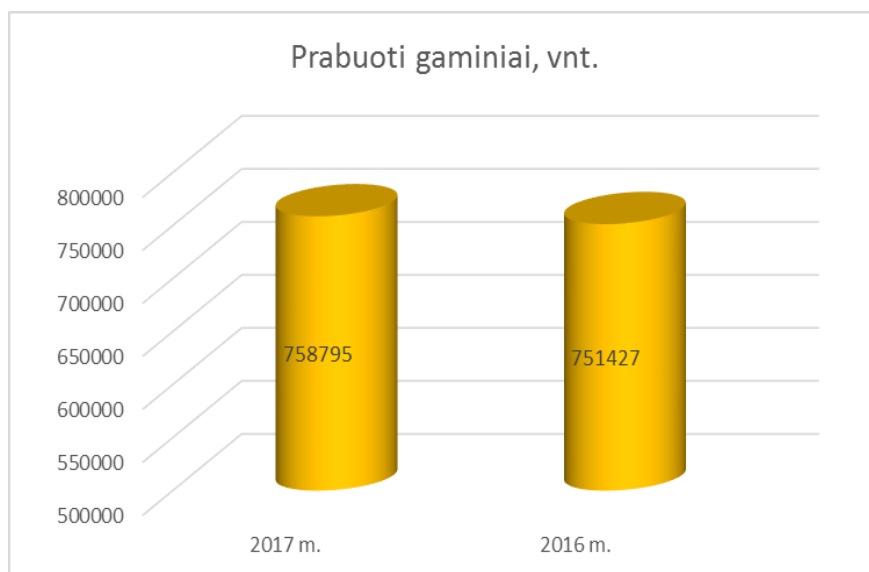
Paslaugų tarifai

Pagrindinių Įmonės teikiamų prabavimo, įspaudavimo bei kokybės pažymėjimų išdavimo paslaugų tarifai patvirtinti Vyriausybės 2016 m. gegužės 2 d. nutarimu Nr. 434, kiti teikiamų paslaugų tarifai patvirtinti Įmonės direktoriaus įsakymais.

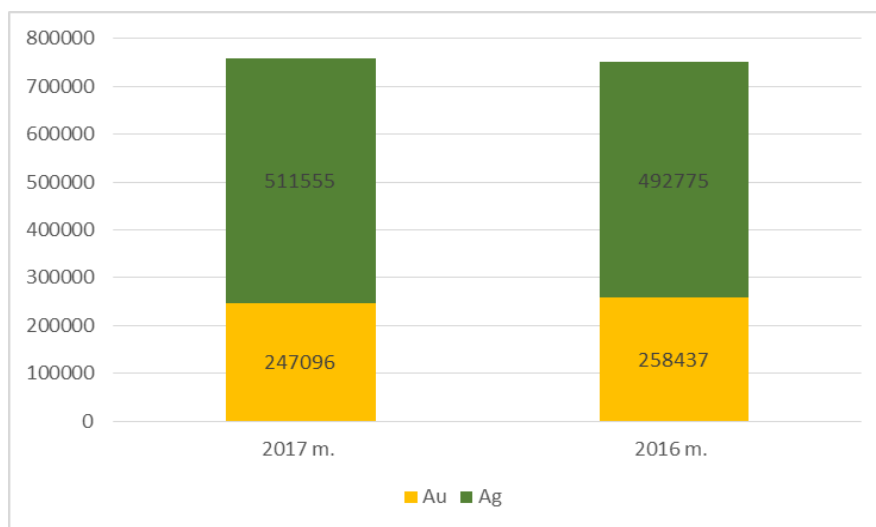
Tauriųjų metalų gaminių prabavimas ir įspaudavimas

2017 metais teikdama prabavimo, įspaudavimo ir ženklavimo užsakovo atsakomybės ženklų paslaugas, Įmonė įspaudė į tauriųjų metalų gaminius 1 mln. ženklų, bendra šių gaminių masė – 2,1 t. Visi pateikti tauriųjų metalų gaminiai, prieš juos įspauduojant Lietuvos valstybiniu kontroliniu prabavimo ženklų, buvo tinkamai patikrinti, o užsakovui pageidaujant, paženklinti ir jo atsakomybės ženklų. Pažymėtina, kad Įmonės atliekamų paslaugų apimtys 2017 metais, palyginti su ankstesniais metais, stabilizavosi po reikšmingo (apie 30 proc.) nuosmukio, stebimas nedidelis augimas.

Ataskaitiniu laikotarpiu Įmonė patikrino (prabavo) 758795 aukso, sidabro, platinos ir paladžio prabuotų gaminius (9 pav.) arba 7,4 tūkst. gaminių daugiau nei 2016 m.

9 pav. 2016 - 2017 m. prabuotų gaminių kiekis, vnt.

10 pav. 2016 – 2017 m. prabuotų aukso ir sidabro gaminių kiekiai, vnt.

Ataskaitiniais metais pateiktų prabuoti aukso ir sidabro gaminių proporcijos (10 pav.) kito nežymiai – santykinis aukso gaminių skaičius sumažėjo nuo 34 proc. iki 33 proc., tuo pačiu nuošimčiu padidėjant pateiktų prabuoti sidabro gaminių lyginamajam svoriui nuo 66 proc. iki 67 proc. Įmonei pateiktų prabuoti gaminių.

Atskirų padalinių teikiamų įspaudavimo Lietuvos valstybiniu kontroliniu prabavimo ženklu (LVKPŽ) paslaugų dinamika 2016 – 2017 metais pateikta 4 lentelėje:

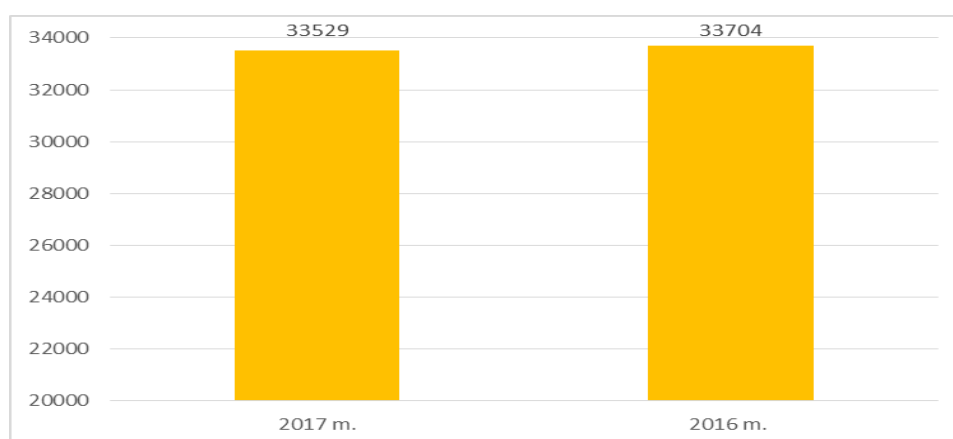
4 lentelė. 2016- 2017 m. Įmonės padaliniuose įspauduotų gaminių kiekis, vnt.

Padalinys	2017 m.	2016 m.
Prabavimo ir įspaudavimo laboratorija	136846	167065
Kauno filialas	130383	143845
Klaipėdos filialas	193075	180139
Vilniaus filialas	298491	260378
Iš viso*	758795	751427

*LVKPŽ įspauduotų gaminių kiekis, vnt., be brangakmenių prabavimo paslaugų.

Brangakmenių ekspertizės

Vienas iš sėkmingiausių Įmonės plėtros krypčių, yra brangakmenių tyrimo laboratorijos įsteigimas. 1995 metais įkurta Brangakmenių tyrimo laboratorija, kurioje sukonzentruoti geriausi Įmonės specialistai bei naujausi laboratoriniai įrengimai, yra viena iš pažangiausių tokių laboratorijų Baltijos regione. Pažymėtina, kad brangakmenių parametrų tyrimai atliekami pagal Pasaulio juvelyrikos konfederacijos (CIBJO) standartus, naudojant pažangiausių gemologijai pritaikytą spektrinę analitinę įrangą: FTIR, Raman, UV-VIS-NIR spektrometrus. 2017 metais Brangakmenių tyrimo laboratorija atliko 33,5 tūkst. gaminių su brangakmeniais ekspertizes ir palyginti su praėjusiais metais, kito nežymiai.

11 pav. 2016 – 2017 m. pateiktų prabuoti brangakmenių ir jų gaminių kiekis, vnt.

Rinkos priežiūra

Nuolatinę verslo subjektų veiklos kontrolės funkciją atlieka decentralizuoto Teisės ir revizijų skyriaus specialistai, kurių darbo vietos įsteigtos Vilniuje, Klaipėdoje ir Druskininkuose.

Rinkos priežiūros veiksmai 2017 metais buvo nukreipti į didžiausius rizikos veiksnius – tauriųjų metalų gaminių ženklų (įspaudų) ir kilmės (įsigijimo) dokumentų atitikimo galiojantiems teisės aktams, veiklos legalumo vertinimą bei su verslo liudijimais dirbančių asmenų veiklos priežiūrą, prekybos investiciniu auksu bei šio kaip žaliavos naudojimo riziką, išvengiant pridėtinės vertės mokesčio klausimais.

Ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos priežiūros (inspektavimo) procedūrų aiškumas ir viešumas, metodinės pagalbos teikimas ir konsultavimas veiklos vietose, rašytinių nurodymų laikytis teisės aktų pateikimo praktikos taikymas bei mažareikšmių teisės aktų reikalavimų pažeidimų vertinimas, konfidencialumo priežiūros veikloje laikymasis, Pirmųjų verslo metų deklaracijos nuostatų taikymas 2017 metais tapo pagrindinėmis šios specifinės rinkos priežiūros veiklos sritimis.

Vadovaudamasi Ūkio ir Teisingumo ministerijų rekomendacijomis, Įmonė didžiausią dėmesį skyrė ūkio subjektų konsultavimo, galiojančių reikalavimų aiškinimo, vietoje poveikio priemonių taikymo. 2017 metais priežiūros pareigūnai patikrinimų metu ir individualiai suteikė 1346 konsultacijas (2016 m. – 1307). Pagal poreikį ūkio subjektams buvo nuolat teikiama metodinė pagalba.

Vertinančių save kaip pakankamai informuotus apie Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktuose keliamus tauriųjų metalų ir brangakmenių kokybės, realizavimo ir kt. reikalavimus Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos dalyvių dalis nuo visų apklaustų Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos dalyvių (proc.) – vienas iš Priežiūros institucijos veiklos vertinimo rodiklių.

Siekdama užtikrinti pakankamą Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos dalyvių informuotumą apie Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktuose keliamus tauriųjų metalų ir brangakmenių kokybės, realizavimo ir kt. reikalavimus, ūkio subjektų veiklos patikrinimų metu Įmonė atliko 121 ūkio subjekto atstovų apklausas, iš kurių 93 ūkio subjektai į klausimą << *Ar laikote save pakankamai informuota(-u) apie Lietuvos Respublikos ir ES teisės aktuose keliamus tauriųjų metalų ir brangakmenių kokybės, realizavimo ir kt. reikalavimus ?*>> atsakė teigiamai.

Priežiūros institucija parengė ir tikrinimų metu naudoja kontrolinius klausimynus ūkio subjektams.

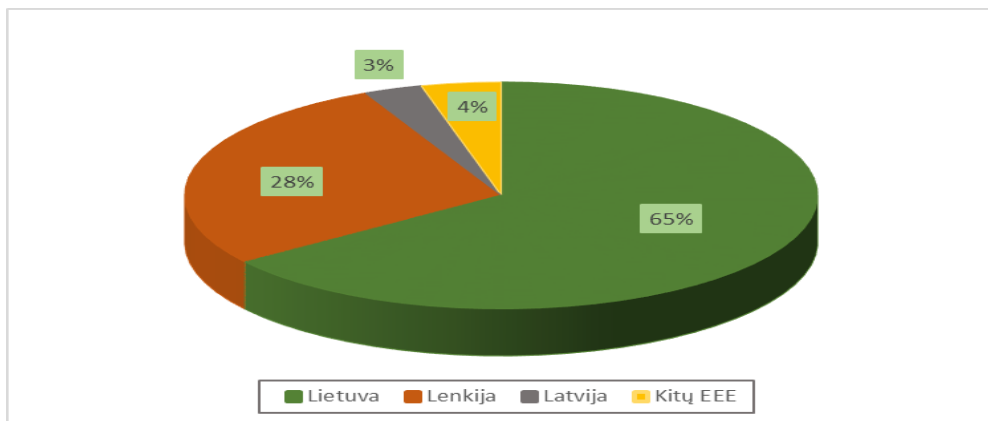
Visiems naujai veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais deklaravusiems ūkio subjektams, išsiųsti kontroliniai klausimynai, kuriuos atsakę ūkio subjektai pasitikrina, ar jų vykdoma veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, atitinka teisės aktų reikalavimus.

Ataskaitiniu laikotarpiu buvo atlikta 414 ūkio subjektų veiklos vietų patikrinimų, kurių metu rinkoje patikrino 0,25 mln. tauriųjų metalų gaminių.

Siekiant efektyviau panaudoti žmogiškuosius išteklius, mažiau trukdyti verslui, patikrinimai buvo nukreipiami į rizikingiausias veiklos sritis. Ūkio subjektams, atsižvelgus į nustatytus smulkius

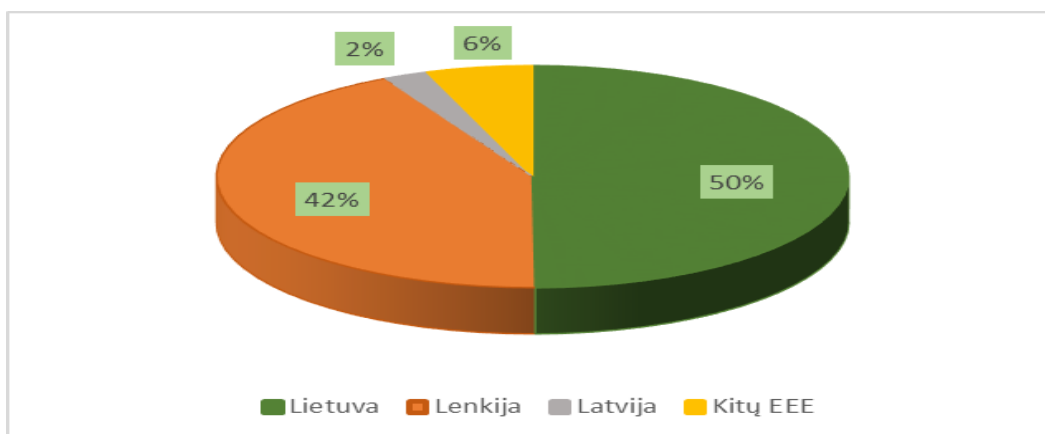
pažeidimus, jų pobūdį ir mastą, įvertinus patvirtintas gaminių ženklinimo ir apskaitos pažeidimų mažareikšmiškumo rekomendacijas, buvo duotas 261 privalomas nurodymas ištaisyti nustatytus pažeidimus, iš kurių didžioji dalis – 93,5 proc. buvo įvykdyti.

Pažymėtina, kad iš rinkoje patikrintų tauriųjų metalų gaminių 65 proc. išspauduoti Lietuvos valstybiniu kontroliniu prabavimo ženklu (12 pav.) tiek, kiek ir 2016 m.

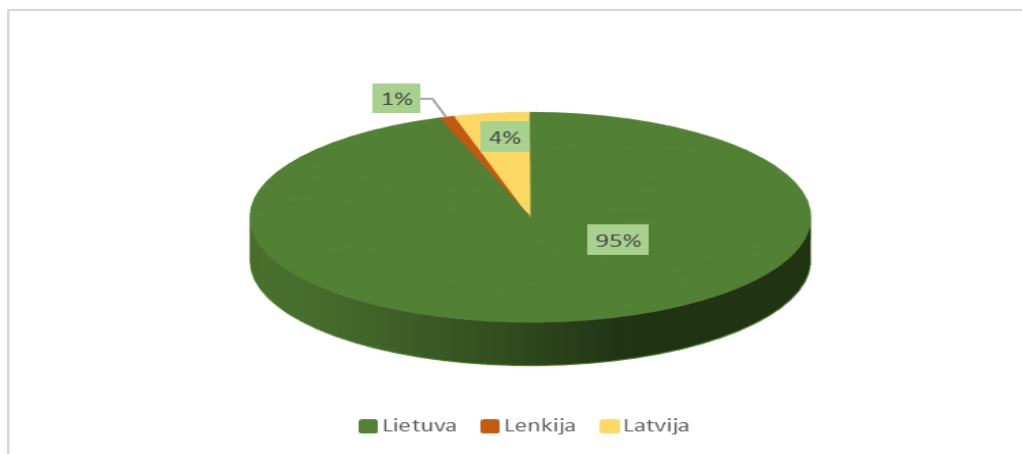

12 pav. Lietuvos rinkoje patikrintų tauriųjų metalų gaminių išspaudavimas, proc.

Rinkoje patikrintų gaminių analizė rodo, kad Lietuvos valstybiniu kontroliniu prabavimo ženklu išspauduoti net 95 proc. aukso gaminių (13 pav.) ir tik 50 proc. sidabro gaminių (14 pav.). Pažymėtina, kad net 42 proc. sidabro gaminių išspauduoti Lenkijos valstybiniu prabavimo ženklu. Kitų šalių išspaudai sudaro nereikšmingą dalį.

13 pav. Lietuvos rinkoje patikrintų sidabro gaminių išspaudavimas, proc.

14 pav. Lietuvos rinkoje patikrintų aukso gaminių išspaudavimas, proc.

Visą ataskaitinį laikotarpį kaip ir ankstesniais laikotarpiais Įmonė keitėsi informacija su Valstybine mokesčių inspekcija, Muitinės departamentu, Specialiųjų tyrimų tarnyba bei Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba pagal pasirašytas duomenų teikimo, savitarpio pagalbos ar bendradarbiavimo sutartis.

Vykdam tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūrą, ataskaitiniu laikotarpiu Įmonė bendradarbiavo su Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba (FNTT) prie Vidaus reikalų ministerijos pagal bendradarbiavimo susitarimą. FNTT buvo informuojama apie ūkio subjektų veiklos, susijusios su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, patikrinimų metu nustatytus nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų finansų sistemai požymius.

Įmonė 2017 m. *neatlygintinai* teikė (atnaujino) duomenis Registrų centro valdomai Licencijų informacinei sistemai apie Lietuvos prabavimo rūmuose registruotus ūkio subjektus, užsiimančius veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais, jų vykdomos veiklos rūšis (gamyba, prekyba, lombardo paslaugos, prekyba investiciniu auksu, prekyba ryšio priemonėmis ar kt.).

Statistinė atskaitomybė

2017 metais ūkio subjektai pirmą kartą turėjo prievolę teikti Priežiūros institucijai statistines *apie tauriųjų metalų ir brangakmenių, taip pat tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminių įsigijimą, naudojimą ir jų likučius už 2016 m.*, tačiau ataskaitas pateikė 700 veiklą deklaravusių ūkio subjektų. Dalis ūkio subjektų ataskaitos neteikė, nurodę, kad veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais dar ne pradėję ir 2016 m. jos nevykdė.

Gautos ir įvertintos statistinės ataskaitos už 2016 m. rodo, kad dauguma ūkio subjektų veiklą vykdė legaliai, teisėtai ir sąžiningai. Atskiri ūkio subjektai pateikė „nulines“ ataskaitas arba nepateikė visai, nors faktiškai veiklą vykdė, o rizikos grupių ūkio subjektų pateikti statistiniai duomenys – neteisingi.

Kadangi statistinė ataskaita buvo teikiama pirmą kartą, Priežiūros institucija ūkio subjektams netaikė sankcijų dėl jų nepateikimo ar netikslaus pildymo, apsiribodama metodinės

pagalbos ir konsultacijų ūkio subjektams teikimu, tačiau šį faktą vertino kaip vieną ūkio subjekto veiklos rizikos rodiklį.

Ataskaitiniu laikotarpiu Priežiūros institucija Finansų ministerijai pateikė ūkio subjektams privalomos teikti statistinės ataskaitos pakeitimo projektą, kuriuo reikalaujamų rodiklių skaičius sumažintas nuo 200 iki 93. 2018 m. sausio 18 d. Finansų ministro įsakymu patvirtinta nauja statistinės ataskaitos forma, kurią pildant, verslo subjektams tenkanti administracinė našta sumažėjo daugiau nei 50 proc., o pats ataskaitos pildymas tapo nepalyginamai aiškesnis ir paprastesnis.

Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija

Įmonė - viena iš Lietuvos valstybės institucijų, atsakingų už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją, kaip numatyta Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme (4 str. 8 d.).

Siekiant minimalizuoti korupcijos pasireiškimo poveikį Įmonės veiklai, Įmonėje aiškiai apibrėžtos darbuotojų teisės ir pareigos, griežtai atskirtos Įmonės vykdomos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros funkcijos, kurių atlikimą reglamentuoja galiojantys teisės aktai.

Vykdamas direktoriaus 2016 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. 59 patvirtintą Įmonės pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos mažinimo 2016 – 2018 m. veiksmų planą, 2017 metais surengti 8 seminarai ūkio subjektams aktualių veiklos teisinio reglamentavimo pakeitimų, įskaitant pinigų plovimo prevenciją, klausimais, Įmonėje paskirtas darbuotojas, atsakingas už Įmonės pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos mažinimo 2016 – 2018 metų veiksmų plano įgyvendinimą.

Ataskaitiniu laikotarpiu Įmonė dalyvavo Nacionalinio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos mažinimo 2016 – 2018 m. veiksmų plano, patvirtinto Darbo grupės pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos veiklai koordinuoti, sudarytos Ministro Pirmininko 2013 m. gegužės 2 d. potvarkiu Nr. 154, 2016 m. birželio 16 d. protokoliniu sprendimu Nr. 1VL-187 įgyvendinime.

Įmonės atstovai dalyvavo Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos organizuotame Nacionaliniame pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinime (aptarime), užpildė Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos pateiktą Lietuvos pažangos vertinimo Europos tarybos Moneyval komiteto klausimyną.

Ataskaitiniu laikotarpiu Įmonė įvertino Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos atlikto teisės aktų, reglamentuojančių veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais priežiūrą, antikorupcinio vertinimo išvadoje pateiktas rekomendacijas (toliau – Rekomendacijos) ir, atsižvelgdama į tai, pagal kompetenciją parengė ir Direktorius įsakymais patvirtino atitinkamų teisės aktų pakeitimus.

Visos Įmonės sudarytos sutartys derinamos ir vizuojamos skirtingų padalinių atstovų.

Įgyvendindama Finansų ministerijos antikorupcinę programą, Įmonės svetainėje paskelbta nuoroda į Specialiųjų tyrimų tarnybos svetainę, kur asmenys gali kreiptis dėl pastebėtų korupcijos apraiškų.

SOCIALINĖS IR APLINKOSAUGOS INICIATYVOS

Įmonės siekis – vykdyti socialiniais, aplinkosauginiais ir skaidrumo principais pagrįstą veiklą, ir tam pasiekti keliami šie uždaviniai:

- laikytis visų Įmonei taikomų aplinkosaugos bei darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų;
- sudaryti sąlygas darbuotojų kvalifikacijai kelti;
- taupiai ir racionaliai naudoti išteklius;
- sudaryti ir palaikyti saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas.

RIZIKOS VEIKSNIAI IR GRĖSMĖS

Įgyvendinant valstybės įmonių pertvarką, numatoma iki 2018 m. pabaigos likviduoti Įmonę, funkcijas perduodant naujai įsteigtam naujam juridiniam asmeniui - viešajai įstaigai. Informacijos apie planuojamus pertvarkymus, Įmonės funkcijų ir kompetencijos perdavimą nepakankamumas sąlygoja neprognozuojamas pertvarkos pasekmes: tikėtina, kad pertvarkos metu susilpnėtų tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinė priežiūra, darbą paliktų dalis Įmonės išugdytų aukštos kvalifikacijos specialistų, kadru kaita neigiamai įtakotų tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūros procesus, Įmonė prarastų dalį paslaugų užsakovų; Prabavimo ir įspaudavimo laboratorija netektų akreditacijos pagal LST EN ISO/IEC 17025:2005 standartą, o naujai įsteigtam juridiniam asmeniui tektų įrodyti kompetencijas, įgyvendinant Tauriųjų metalų gaminių kontrolės ir prabavimo konvencijos nuostatas, iš naujo sukuriant kokybės vadybos sistemą, atitinkančią LST EN ISO/IEC 17025:2005 atliekant aukso ir sidabro kiekio nustatymo bandymus juvelyriniuose aukso ir sidabro lydiniuose; pasibaigtų Įmonei Lietuvos įstatymų leidėjo suteikti įgaliojimai tauriųjų metalų gaminius įspauduoti Bendroju kontrolės ženklu pagal Tauriųjų metalų gaminių kontrolės ir prabavimo konvenciją.

Įmonės paslaugų pirkėjai turi didelę galią Įmonei, nes gali laisvai rinktis kitų ES prabavimo paslaugas teikiančią įmonę. Pirkėjų derybinės pozicijos yra geresnės nei Įmonės: dėl palankesnių sidabro prabavimo paslaugų tarifų, dalis paslaugų užsakovų perka kaimyninių šalių prabavimo institucijų paslaugas, dėl to Įmonės klientų skaičius gali reikšmingai sumažėti, kas neigiamai įtakotų Įmonės finansinius rezultatus.

Pažymėtina, kad kaimyninių valstybių (Lenkijos ir Latvijos) priežiūros institucijose stebimas tiek veiklos, tiek ir struktūrinis stabilumas, o Lenkijos prabavimo priežiūros institucija ketina steigti brangakmenių tyrimo laboratoriją, kas sąlygotų kitos konkurencinės aplinkos Įmonei atsiradimą.

Tauriųjų metalų gaminius įvežant iš ES valstybių, išlieka sunkiai identifikuojamų kitų ES valstybių valstybinių kontrolinių prabavimo, Vienos konvencijos ir atsakomybės ženklų klastočių „cirkuliacija“ rinkoje, kas neišvengiamai ilgina rinkos priežiūros procedūras, mažina darbo našumą ir padidina finansinę naštą Įmonei.

Elektroninių priemonių pagalba vykdoma prekyba tauriųjų metalų ir brangakmenių gaminiais ir veikla gyvenamosiose patalpose, nesilaikant šią veiklą reglamentuojančių teisės aktų, ne tiktai „iškreipia“ konkurencines sąlygas, bet ir apsunkina tauriųjų metalų ir brangakmenių rinkos priežiūrą, didina nelegalių gaminių patekimo į Lietuvos rinkas riziką, ir taip didinant vartotojų teisių pažeidimų mastą bei mažinant Įmonės pajamas.

Įmonės veiklos finansinius rezultatus sąlygoja Įmonės veiklos metų eigoje cikliškumas – didžioji dalis pajamų yra gaunamos IV ketvirtį. Toks netolygus Įmonės pajamų formavimas apsunkina investicijų planavimą Įmonėje.

PLANAI IR PROGNOZĖS

Nepaisant informacijos apie Įmonės veiklos tęstinumą stoka, kas apsunkina Įmonės veiklos ir jos rezultatų prognozavimą, Įmonė besąlygiškai užtikrins Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros ir Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymais bei kitais teisės aktais pavestų kokybišką funkcijų atlikimą.

2018 m. metais Įmonė, Įmonės savininko teises ir pareigas vykdančios institucijos – Finansų ministerijos – pritarimu, numato:

- tęsti pradėtus nekilnojamojo turto optimizavimo procesus, atsisakant nereikalingų patalpų Kaune ir Druskininkuose, kas leistų metines įmonės sąnaudas sumažinti daugiau 25 tūkst. Eur.;
- sumažėjusios įmonės sąnaudos sudaro galimybę Įmonei teikti siūlymus Finansų ministerijai peržiūrėti (sumažinti) sąnaudomis pagrįstus sidabro gaminių prabavimo paslaugų tarifus, kas leistų tarptautiniu mastu pagerinti įmonės konkurencinį pranašumą šio gaminių segmento prabavimo srityje;
- užtikrinti technologinę pažangą, aprūpinant darbo vietas būtiniausia technologine įranga įrangą (Klaipėdos filialui įsigyti lazerinio įspaudavimo įrenginį), garantuojančią aukštos kokybės gaminių įspaudavimo paslaugą;
- nuosekliai didinti Įmonės komercinių paslaugų mastą, taip iš dalies kompensuojant

Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymo 16 straipsnio 7 dalies nuostatų taikymą;

- įdiegti naują Įmonės teikiamų paslaugų informacinę sistemą, padėsiančią sumažinti administracinę naštą tiek verslo subjektams, tiek ir Įmonei.

APSKAITOS TVARKYMAS IR FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIAI

Įmonės finansinės ataskaitos parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos ir Įmonių finansinės atskaitomybės įstatymais, Verslo apskaitos standartais. Metinių finansinių rinkinių auditą atlieka Įmonės savininko viešo pirkimo būdu parinkta nepriklausoma išorės audito įmonė. Veiklos ataskaita, finansinių ataskaitų rinkiniai ir nepriklausomo auditoriaus išvada ne vėliau kaip iki balandžio 30 d. viešai skelbiamos interneto svetainėje PDF formatu metams pasibaigus.

INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS APIE SKAIDRUMO GAIRIŲ NUOSTATŲ LAIKYMĄSI

Įmonė vadovaujasi Valstybės ir savivaldybių įmonių įstatymo ir 2010 m. liepos 14 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 1052 „Dėl valstybės valdomų įmonių veiklos skaidrumo užtikrinimo gairių aprašo patvirtinimo“ nuostatomis, dėl Įmonės veiklos ataskaitoje pateiktos informacijos.

Įmonė viešai skelbia savo internetinėje svetainėje Įmonės tikslus ir užduotis, finansinius ir kitus veiklos rezultatus, informaciją apie darbuotojų skaičių, darbo užmokestį, finansiniais metais įvykdytus, vykdomus ir planuojamus pirkimus.

Atskleidžiama informacija objektyviai atspindi Įmonės veiklos pobūdį, esamas ir tolesnes Įmonės veiklos kryptis, uždavinius ir tikslus, pasiekimus ir veiklos rezultatus.

SVARBŪS 2017 METŲ ĮVYKIAI

Ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos atitikties vertinimas – viena iš pagrindinių Priežiūros institucijos funkcijų. Ją reglamentuoja Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymas bei Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas. Šiai Įmonės veiklos funkcijai įgyvendinti 2017 metais pirmą kartą skirtos valstybės biudžeto lėšos (100 tūkst. Eur).

Įmonė sėkmingai įgyvendino vieną iš svarbiausių šio negatyvaus reiškinių prevencijos priemonių – nuo 2017 m. pradžios Įmonėje atsisakyta atsiskaitymų grynaisiais pinigais už suteiktas paslaugas – visi mokėjimai atliekami mokėjimų pavedimais arba bankų kortelėmis.

Siekdami įrodyti kompetenciją bei sugebėjimą gauti patikimus rezultatus, Įmonės laboratorinius tyrimus atliekantys specialistai – chemikai dalyvavo šešiuose aukso ir sidabro tarplaboratoriniuose bandymuose.

Prabavimo ir įspaudavimo laboratorija po periodinio nacionalinio akreditacijos biuro vertinimo, akredituota pagal LST EN ISO/IEC 17025:2005 standartą penkerių metų laikotarpiui.

Ataskaitiniu laikotarpiu Įmonės Prabavimo ir įspaudavimo laboratorija dalyvavo devynių Europos universitetų konsorciumo Druskininkuose organizuotoje Tarptautinėje vasaros mokykloje „Measurement Science in Chemistry“, kurioje Įmonės laboratorija pristatyta kaip mažos akredituotos laboratorijos pavyzdys. Vienas svarbiausių Tarptautinės vasaros mokyklos tikslų – ISO / IEC 17025 : 2005 standarto nuostatų taikymas akredituotoje cheminėje laboratorijoje.

2017 m. atnaujinta Įmonės interneto svetainės struktūra ir dizainas naudojant tipinio valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų portalo turinio valdymo priemonių teikimo paslaugą, kurios tiekėjas – Informacinės visuomenės veiklos komitetas.

VšĮ „Versli Lietuva“, atsižvelgdama į valstybės ir savivaldybių institucijų 2017 metų pasiekimus, Lietuvos prabavimo rūmams įteikė E-proveržio nominaciją bei padėką už pastangas ir indėlį, kuriant verslui palankią aplinką.

PRIDEDAMA. VĮ “Lietuvos prabavimo rūmai” 2017 metų veiklos rezultatai pagal vertinimo kriterijus, 4 lapai.
